dat *Enema* injiciendum est, & *purgatio* instituenda (pro commodo Ægri) & superius præscripta denuo iteranda sunt.

CAP. XI.

De Pleuritide & Peripneumonia.

1. *Pleuritis* est inflammatio *Pleuræ*, *Peripneumonia* autem *Pulmonum*, earumque Membranarum.

2. *Signa* sunt respiratio difficilis, febris acuta, dolor lateris Punctivus & Lancinans; Tussis vehemens, primo aggressu siccior quidem, postea autem cum sputo Spumoso & Sanguineo. Quò magis hisce quadrant signis, eo meliori jure legitima dicantur. Discrepant etiam à se invicem quoad partem affectam, & gradus malignitatis; *Causa* tamen & *Cura* utrobique est eadem.

3. In *Causarum* classem adduci posset serum extravasatum; plerumque autem *Causa* est Sanguis extravasatus & stagnans, unde Acidum acquirit fermentum, inflammationem

tionem excitans, &c.

Causæ Causales sunt *Plethora*, transpiratio inhibita, præcipue tamen quando Sanguis cum impetu Meatus percurrit, ut in exercitio violentiori, Nimiâ Compotatione, &c.

4. Si Ægrotans hoc Morbo antea laboraverit, vel si *Asthma* præcesserit, vel provectior adsit Ætas, vel sputum minuatur, Immo plane cesset dolore remanente, vel si sputum Sanguineum sit, flavum, aut nigrum, Respiratio maxime difficilis, &c. In omnibus, inquam, his Casibus res periculo non vacat; sed si *Symptomata* minui videantur, & sputum album & leve existat, Æger Restituetur

5. *Curatio* parum differt ab illa quam in *Angina* referebam.

(1.) *Sanguinis Missio* (pro viribus Ægri) prodest; sed si prostratæ sint vires, & adsit malignitas, instituatur ope *Sanguisugarum*; vel penitus omittatur, & ejus vicem subeant *Cucurbitulæ Scarificatæ*.

(2.) Utatur Æger *Alkal. Volatil.* qualia sunt *Sal. Armoniac. Spirit. Sanguin. Urin. Sal. Armoniac.* quibus add. *Anodyna* & *Pectoralia*. ut &

Dia-

Diaphoretica & *Alkalia fixa*, prout urget occasio.

℞ *Aq Cardui Hyssop. aa.* ℥ij. *Syr. Papaveris Erratici* ℥j. *Spirit. Sal. Armoniac.* ʒj. M. Dosis ʒs. Conveniunt etiam hîc quæ in *Angina* præscripsimus, & *Salia Volatilia*. Occasione, nempe in declinatione Morbi, vel si adsit malignitas.

℞ *Ocul. Cancror. Sang. Hirci Exsiccat. aa* ʒij. *Bezoardic. Mineral.* ʒj. *Sal. Viperar. Volat.* ʒs. Misce.

Si nulla adsit Malignitas add. *Laudanum Gr.* x. *Oculi Cancrorum* decocti in Vino, & *Priapus Cervi*, & *Sanguis Hirci*, multum Laudantur. Si Dolor in *Pulmonibus*, *Pleura*, *vel Stomacho* permaneat post primum Diem elapsum, exhibe *Spir. Nitr. Dulc.* & remedia *Nitro* imprægnata; sed si *Vomitus* adsit vel *Diarrhœa*, caute exhibeantur. Si alvus non respondeat, injicienda sunt *Enemata*, & sub finem morbi etiam *Cathartica* tenuiora in usum revocanda sunt; sed per totum Curationis stadium *Diaphoretica* leniora maximè prosunt. Si sputum sit viscidum & parvâ quantitate, caute propinanda sunt *Opiata* vel ulla *Inspissantia*, sed potius in usu *Incidentium* insistendum

dum est.

Externè *Discutientia* & *Anodyna Emplastra*, *Unguenta*, *Cataplasmata* conveniunt; sed in *Pleuritide* exquisitâ omnium optimè utimur Linteo in *Salibus Volatilibus Oleosis* intincto, & parti affectæ applicato sicut sæpe sæpius experti sumus. Sed nimium non est fidendum hisce *externis*, nisi & *interna* frequenter & sedulo adhibeantur. Pro vehiculis utimur *Aq. Destillat. Hyssopi*, *Card. Cichor. Borrag.* vel succis ex iisdem herbis expressis, vel ex *Taraxac. Papav.* etiam *Emulsionibus*, *Aq. Hord.* quâ etiam utimur pro potu ordinario unà cum tantillo *Sal. Prunell.* vel *Spirit. Sulph.* vel *Nitri* guttatim instillat. Omnia *acria* & *acida* procul amovenda sunt, & *cibi Dyspepti*; bene tamen utimur *Panatella*, *Cremore Hordei*, *jusculo pullorum*, & *cibis levioris digestionis*.

CAP.

CAP. XII.

De Hæmoptisi & Empyemate.

1. *Hæmoptisis* (vel *sputum Sanguinis*) de qua hic agitur, est erosio vel apertio vasorum Sanguiferorum ad pulmones pertinentium, quanquam etiam à Naribus, Palato, aspera Arteria, Stomacho, Hepate, &c. oriri posset.

2. Si à pulmonibus proveniat, est spumosum, floridum, & partitis vicibus eruitur, semper tamen cum tussi & sine insigni Dolore.

Si à Maxillis, aspera Arteria & partibus vicinis procedat, adest quidem screatus sed nulla tussis; quod & sensu dignosci posset; si à Stomacho & partibus vicinis procedat, potius evomitur quàm exspuitur.

3. *Sputum Sanguinis* diversimode *Causatur*, ut si nimia quantitas seri vel bilis fluidæ fermentantis Sanguini admixta sit; aut si Acidum adsit, quod stagnationem & vasorum expansionem producit, unde partes tenuiores quâ datâ portâ ruunt. Et oritur

oritur etiam hoc Sanguinis sputum ex nimia abundantia Sanguinis, motu nimis violento, & accelerato, tussi exquisita, vulnere, casu, &c.

Empyema, seu *Apostema pulmonum*, oritur à Sanguine extravasato, in vasis *Pneumoniacis* coacervato & Putrescente.

Uterque (& hic & præcedens affectus) est satis periculosus, & *prognostica* sunt maxime infida.

4. *Curatio.* (1.) In *Curanda Hæmoptysi* sedulo vitentur omnes actiones vehementes & motus violenti, ut saltus, vociferationes, tussitationes, cunctæ passiones Animi, & præcipue Ira, hæc enim particulas Sanguinis exacuit, & motum accelerat.

Detrahatur Sanguis à brachio vel pede revulsionis ergo, nisi virium imbecillitas intercedat.

Quod ad *Pharmaciam* attinet, prosunt *Vegetabilia Refrigerantia*, ut *Plantag. Bursf. Pastor. Nymphæa, Acetosella, Papav.* (præ reliquis Laudo succos harum herbarum) *Germina Ros. Rubr. Rad. Tormentill. Bistort.* &c. Etiam Terrestria Astringentia, ut *Terra Sigillata, Lemnia, Japonica, Bolus Ver. Terra Vitrioli, Crocus Martis*

Martis Astringens, *Lapis Hæmatites*, *Sang. Draconis*, *Corallium*, *Ocul. Cancrorum*, &c. Adde etiam *Acida Coagulantia*, ut *Spiritum Vitrioli*, *Sulphuris*, *Alum.* &c. quibus junge *Opiata*, prout Medici Judicium dictitabit: Ex. gra.

(1) ℞ *Sang. Dracon.* ʒij. *Sem. Papav.* ʒiij. pulverisentur & cum *Syr. Corall.* f. Bol. Acuatur *Oleo Sulphuris per Camp.* Vel,

(2.) ℞ *Suc. Plantaginis*, *Tinct. Rosar. aa.* ʒij. *Syr. Mirtillor.* ʒj. *Laud. Liquid. Cydoniat. gut. xxx.* Misce: Vel hoc *Sylvii* quod habetur lib. 10. Cap. 9. § 20. nempe,

(3.) ℞ *Aq. plantag.* ʒij. *Aq. Cinnamom.* ziij. *Aceti Destillat.* ziv. *Sang. Dracon.* ℈ss. *Laud. Opiat. gr. ij. Syr. Diamor.* ʒj. Misce. Hoc mirum in modum à *Sylvio* Laudatur.

Huc conferunt *Cathartica* tenuiora debitis intervallis propinata, ex *Rhabarb. Tamarind. Senn.* Vel si magna Copia seri redundet addatur etiam *Resina Jalappæ*: *Cucurbitulæ & Ligaturæ* sæpe bono cum fructu exhibetur.

(2.) *Empyemati* omni Cura occurrendum est (sæpissime enim lethale

thale est) si autem præveniri nequeat suppuratio promovenda est ope *Cataplasmatis* appropriat. ex Summitat. & Radic. *Bismalv. Lill. alb. Semin. Lini, Fænugræc. Terebinth. & Oleis Emollientibus*, &c. adde etiam *Emplastra*, *Unguenta*, &c. Omnium optime tamen venienti huic Morbo occurrunt *Salia Volatilia Oleosa*, & *Spiritus Vini rectificatus* affusus herbis Alkali Volatili abundantibus, & deinde destilletur.

Interne omnia *Balsama Naturalia*, *Balsamum Lucatelli*, *Balsamum Sulphuris Vivi* circulat: cum *alkali* aliquo *fixo* donec dulce evadat reliquis palmam præripit. *Balsamum Antimonii Succin.* &c. quæ fabricari possent ad modum Boli cum reliquis appropriat. vel etiam adde Guttas aliquot decoctis herb. Vulner. Et si hæc non prosunt tentanda est *Paracentesis*, quam omnes Medici tam veteres quam recentiores laudant, & practicorum felix successus satis confirmat.

CAP.

CAP. XIII.

De Phthisi, & Tussi.

1. DUM varias *Phthiseos* species Animo voluto, observo Mortem, atrociſſimam illam humani Generis hoſtem, duobus præcipue nunciis nos in Boreali hâc plaga degentes de extremâ diſſolutione appropinquante *certiores facere*; qui duo infeſtiſſimi Comites vulgò audiunt nomine *Atrophiæ* & *Phthiseos*: In utraque adeſt totius Corporis Liquatio & Conſumptio; quam producit in priori defectus vel obſtructio ſucci Nutritii, & in poſteriori ulcus *Pulmonum*; at in utrâque contaminatur Sanguis.

3. *Atrophiam* plerumque comitatur intumeſcentia Abdominis, Ventriculi, appetitus vagus & inconſtans, Cordis palpitatio, & ſæpius tumores de *Scrophularum* genere.

Phthiſis dignoſcitur ex tuſſi crebra, primo ſiccâ, poſtea humidiori cum ſpumoſo & ſæpe Sanguineo ſputo, quod temporis progreſſu purulentum

tum & quandoque fœtens evadit; semper adest difficultas respirandi per integrum Morbi decursum; & *febris putrida* vel *hectica*; immo sæpe eadem adsunt *Symptomata* quæ in *Atrophia*. In quibusdam adest totius Corporis Contabescentia & Emaciatio, & frequenter *Diarrhœa*, Cibo nempe Corpus percurrente sine ulla Digestione.

3. *Causa*. In *Atrophia* Viscosus & Mucosus quidam humor adhæret, vel quodammodo occludit & obstruit glandulas *Mesenterii*, & vasa lactea vel eorum Orificia, unde Chylus (saltem spissior ejusdem pars) non percolatur nec Sanguini redditur.

Causa *Phthiseos* est ulcus *Pulmonum*, quod diversimode Contingere potest, ut ex quatuor præcedentibus Capitulis Manifestò liquet. Nempe à sero vel Sanguine vel Lympha extravasatis, vel à vitio aliquo in Sanguine præexistente, veluti si Morbus sit Hæreditarius, vel si subsequatur *Atrophiam* aut quemlibet alium Morbum, quem Comitatur aciditas ulla seu Acrimonia in Sanguine, quæ pulmones corrodit & exasperat; etiam lapilli & tuberculi in Pulmonibus

nibus *Phthisin* producunt.

4. *Atrophia* incipiens est Curabilis, sed si adsit Schirrus Ventriculi Hepatis, &c. & Corpus sensibiliter extenuetur, vix Curabitur; & si præterea adjungatur *Febris Hectica* vel *Phthisica*, nulla arte humanâ Curari potest. Quantum novimus, pauciſſimi evadunt qui Correpti sunt ulcere pulmonum: Et si tussis vehementer urgeat, sputum fœteat, & multum de Corporis substantia deperdatur, & sudores Colliquativi inceſſanter Ægrum afficiant, si in hoc Casu ad purgationem se accingat Æger, Mortem fine dubio accelerat.

5. *Curatio* In *Atrophia* pituita viscida est incidenda & evacuanda, obstructiones reserandæ, Sanguinis vitium corrigendum, Calor etiam & fermentum Ventriculi denuo restituendum; quem in finem conferunt (præter *Salia Volatilia Oleosa*, etiam) *Spiritus Volatiles Urinosi*, & *Lumbricorum terren. Millepedum*, *Salis Armoniaci*, &c. qui exhiberi possent unà cum *Gum. Ammoniac. Benzoin. Bdelli. Galban. Myrrh.* &c. Ex. gra.

℞ *Spirit. Lumbricor. Terrestr. Ziv.*

Gum.

Gum. Ammoniac. ℥j. extrahatur Tinctura, cujus Dosis gut. 40. quæ sumantur in sequenti potu diæteticō, vel simili,

℞ *Heder. terrestr. fumar. aa. Mj. summitat. Absinth. Cardu. Epatic. Rad. Fœnicul. Polipod. Helenii aa. Mss. Milleped. recenter Collect.* ℔j. fiat sacculus *Diæteticus* pro *Congiis iij. Cerevisiæ tenuioris*. In hujusmodi etiam vehiculis propinari posset *Tinctura Chalybis Antimon. Sal. Tartar. Ent. Veneris, Vitr. Martis*, &c. Talia enim non solum Obstructiones reserant & visciditates corrigunt, sed & præcipua æstimantur *Pectoralia*, quando nempe materia aliqua spissa peccat; quibus etiam addi possent *Hyssop. Capill. Vener. Tussilag. Hyperic. Marrubi. Liquirit. Iris*, &c etiam *Semina Carminativa*, eorumque *Olea*, & *Oleum Cinnamom. Bacc. Juniper. Menth. & Absinth.* speciatim in *Lienteria* & affectibus frigidis ventriculi; exhiberi etiam posset purgativum aliquod levius singulis 10 vel 12 Diebus. Etiam

℞ *Pill. Tartar. Quercetan.* ℈j. *Ent. Vener. gr. vj.* Misce.

Etiam *Rhabarbar.* vel ejusdem *Tinctura, Spec. Hier. Diasenn. Elixir*

Pro-

Proprietat. fact. cum Tinctura Antimonii, &c. Hactenus de *Atrophia* & *tussi* procedente à pituita viscida.

Sed si *tussis* proveniat à particulis Salinis, vel Acrimonia quâdam præditis, vellicantibus *Pulmones*, *Bronchiam*, &c. Tunc *Absorbentia* adhibenda sunt, ut *Bezoard. Mineral. Antimon. Diaphor. Antihecticum Poterii*, &c. Etiam *Incrassantia*, ut *Essentia Papav. Pill. de Cynogloss. de Styrace*, & similia (caute) usurpanda sunt. In nullo Casu *Tussis* negligenda aut floccifacienda est; quanquam enim *Phthisis* immediatè illam non comitetur aut subsequatur, plerumque tamen *Phthisin* præcedit: Ideo periculosa est, & omnibus modis eam amovere nitendum est, in quem finem *Emeticum* confert (si pro certo habeas *Pulmones* intactos sanos esse, & nisi aliæ prohibeant circumstantiæ) hoc autem præcipue confert quando adest infarctus ventriculi, & prægravatio & anxietas Pectoris.

2. *Pharmacia* pro *Curanda Phthisi*; si ulcus in *Pulmonibus* hactenus progressum fuerit, *Emetica* fugienda sunt & utendum est *Balsamis Pneumonicis* (in *Empyemate* hactenus memoratis) & *Decoctis Pectoralibus* & *Traumati-*

cis, Syrupis, Eclegmatis, Emulsionibus, &c. quorum infinitam varietatem apud omnes penè Authores reperire est: Exemp.

(1.) ℞ *Vini Canarienſis vel Malag.* ℔ij. *Balſ. Tolutan.* ʒj. Digerantur in vaſe vitreo duplici bene Lutato, igne moderato. Vel,

(2.) ℞ *Syr. Tolutan.* ℥ij. *Balſ. Sulp. Anniſat. Sacchar. Cand. aa* ℥j. *Ol. Cinnamom. gut. iv.* M. f. Linctus. Conducunt etiam *Abſorbentia* ad acidum prædominans imbibendum, & particulas acriores in ventriculo & Sanguine temperandas. Hiſce autem remediis quæ ultimo præſcripſimus pro *tuſſi* Curandâ adde *Corall. Terra Lemnia, Sigillat. Catechu.* quæ ultimo memorata ſpecifica eſt in hoc Morbo, & in omni tuſſi cujuſcunque generis, præcipue ſi adſit *Diarrhæa.* Exempl.

℞ *Antihectic. Poterii* ℈ſs. *Catechu.* ℈j. *Conſerv. Roſar. Rubrar.* ʒiiſs. fiat Bolus. Quando ſemel ventriculus ex uſu hujuſmodi medicaminum acidum ibidem hoſpitatum eliminavit, Conſulendus eſt Æger, ſi modo poſſibile ſit, ut ſe lactis uſui addicat, & primo quidem miſceri poſſet lac cum tertia parte aquæ, vel

Deſtil-

Destilletur lac Herbarum appropriatarum Virtutibus imprægnatum.

℞ *Hederæ Terrestris Mij. Sem. Anisi* ℥ij. *Testudinum & earundem testarum* ℔j. *lactis* ℔vj. Destill. &c.

——Per se etiam usurpari posset *lac Vaccinum*, *Caprinum*, vel *Asininum*, (nisi acescat aut coagulet in ventriculo) & si viscida pituita abundet addatur piper subtilissime pulverisatum; ex cujus additione multò efficacior evadet: Sed si adsit *Diarrhœa*, vel *febris putrida*, desistendum est ab usu lactis, & *Incrassantia* & *Refrigerantia* usurpanda sunt.

Contra debilitatem multum valent *Gelatinæ*, *Testudines*, *Ostrea*, &c. Externè *Fontanellæ*, *Emplastra*, *Unguenta & Fumigationes* felicissime succedunt.

CAP. XIV.

De Aſtmate, & Dyſpnœa.

1. EST reſpiratio difficilis orta à morboſa diſpoſitione *Pulmonum*, vel *Bronchiæ*.

2. Quando moderata eſt ſine ronchis & febre, dicitur *Dyſpnœa*. Quando difficilis eſt unà cum ſtrepitu & Ronchorum ingeminatione, dicitur *Aſthma*. Quando Ægrotans reſpirare nequit niſi erecto Corpore ſedeat, dicitur *Orthopnœa*.

3. In quibuſdam ſicca eſt ſine ſputo, & ſubitò invadit, in aliis autem humidior eſt, tuſſitando materiam quandam expellens.

Aſthma Scorbuticum Scorbutica habet Symptomata, ut intumeſcentiam Ventriculi, Hypochondriorum, &c.

4. *Cauſa* prioris ſpeciei eſt ſpaſmodica contractio & irritatio Organorum reſpirationi dicatorum; videmus enim hoc Morbi genus periodicum eſſe, & Ægrotum ſubitò & improviſò Corripere; præterquam quod

quod ira, timor, & similes Animi ataxiæ paroxysmum inducant. Posterior producitur ab obstructione appendicis alicujus pulmonum, quod verisimiliter contingit à pituita viscida, vel materia purulenta, Sanguine extravasato, Lympha extravasata, aut à Tumoribus, Schirris, Lapillis & aliis ejusdem farinæ meatus obstruentibus: Quibus etiam adde tumorem Pectoris, Abdominis, &c.

5. Si inveterata sit & jam senescentem corripiat, difficulter curatur; si *Asthma* in pejus vergat, sæpe minatur *Soporiferos* quosdam vel *Convulsivos* affectus, vel *Phthisin*, *Hydropem*, &c.

6. *Therapeia. Asthma Convulsivum* curatur ex usu *Cephalicorum* & *Arthriticorum* adjunctis *Balsamicis Pectoralibus*; de illis satis fuse egimus dum de Morbis *Soporiferis*, & de his Consule Caput proxime præcedens.

℞ *Tinctur. Croci, Castor. aa. ʒij. Bals. Sulph. Annisat. ʒj. Laud. Liquid. Tartarisat. ʒs.* Misce Dosis gut. 40. Vel,

Destilletur Spiritus à *Sale Armoniaco*, *Succino & Gum. Ammoniaco*,

cum *Spirit. Vini*: In cujus ℥iv. Dissolv. *Sperma. Ceti.* ℥j. *Laudan. Liquid.* ʒj. *Dos. à* 20. *ad* 60. *gut.* Vel,

℞ *Cinnabar. Antimon. Sperm. Ceti, Millepedum aa* ℈s. *Castor. Sal. Succin. Volat. aa.* ʒj. f. pulvis. Dosis ℈j.

Pro vehiculis inserviant *Aquæ Testudinum, Lumbricorum Terrestrium, Sassaphras; Primul. veris, Caryophyll. Hortens.* & similium. Vel,

℞ *Aq. Rosar.* ℔ij. *Benzoin, Styrac. Calamit. a.* ℥j. Diger. in vase vitreo duplici, igne moderato.

Pro Curando *Asthmate* Humido; *Venæsectio* (ipso tempore paroxysmi) indubiè confert, & si viscosa ulla materia adhæreat ventriculo, *Emeticum* apprime necessarium est, ad materiam illam pituitosam ventriculi plicis impactam, relaxandam & abigendam, & hujus generis remedii utilitatem sæpissime experti sumus.

Sed si Aciditas ulla sit in Sanguine, vel si viscida & mucosa materia adhæreat Bronchiæ, *Salia* illa *Volatilia Oleosa* (sæpissime à me memorata) omnia alia remedia multis parasangis præcellunt. Vel,

℞ *Gum. Ammoniac. Spirit. Vini. aa.* ℔j. *Sal. Volat. Urinæ* ℥vj. *Sal. Tartar.*

Tartar. ℔ß. Destill. Secundum Artem. Dosis hujus Spiritus gut. 40. Vel,

Dissolvatur *Gum. Ammoniac.* in *Spirit. Lumbricor. Terrestr.* aut *Millepedum*, aut *Sal. Armoniaci:* Hujusmodi, inquam, Medicamina multum faciunt.

Præterea omnia *Incidentia* & *Mordentia* conducunt, ut *Rad. Ari, Helenii*, *Raphani Rusticani*, *Cochlear. Sinapi*, *Epatic.* &c. Vide Cap. ultimò præcedens.

Si Abdomen flatibus infestetur, usurpentur *Carminativa*, non solum unâ cum *Specificis* & *Alterativis*, sed etiam in *Catharticis* & *Enematis*, &c.

Si procedat à *Scorbuto*, *Hydrope*, &c. ratio habenda est horum Morborum. Externe *Vesicatoria*, *Cucurbitulæ* & *Fonticuli* conveniunt; sed supra omnia suademus ut pectus foveatur *Salibus Volatilibus* Oleosis.

Pro Morbi hujus *Prophylaxi*, mediocritas observanda est in usu sex rerum non Naturalium, & sedulo studendum est ut omnes Evacuationes naturales debitum ordinem observent; & Alvus potius solutior quam pigrior semper remaneat.

CAP. XV.

De Palpitatione Cordis.

1. *Palpitatio Cordis*, est Cordis, & Arteriarum motus Convulsivus; Cor autem est præcipua pars affecta.

2. Manu sentiri potest, & quandoque adstantibus videre & audire licet. Si procedat ab Ira, Timore, Amore, Exercitio Immoderato, &c. Citissime cursum suum absolvit; sed si ab *Atrophia* vel *Cachexia* originem ducat, diutius moratur, & sentitur quædam ponderositas à pastu. Sed si à *Scorbuto* oriatur, adest anxietas, &c.

3. *Causa* vel consistit in vitio Sanguinis, (qui cum sit nimium acidus vel bilioſus vellicat Nervos Cardiacos & fibras Motrices) vel procedit ab obstructione, si quid nempe adhæreat Cordi vel Arteriis, unde Spiritus Animales cum impetu moventur, &c. & exinde est quod tristitia subita, timor, pudor, amor, &c. Palpitationem producunt.

4. Hic

4. Hic Morbus pro periculoso habetur, & si oriatur ab obstructione vel Læsione vasorum Cardiacorum, raro aut nunquam Curatur; sed si *Sympathica* sit, curato Morbo ex cujus Consensu oritur, vel ipsa Curabitur.

5. Et equidem opus foret minoris Laboris Curam hujus Morbi instituere, si rite dignosceretur Causa; quæ quandoque facile satis, quandoque multo difficilius eruitur. Sed si materia acris & viscida peccet (in paroxysmo) *Salia Volatilia Oleosa* nulli remedio Cedunt. Vel,

℞ *Spirit. Vini* ℔ij. *Sal. Volat. Succin. C. C. aa.* ʒj. *Cinnamom.* ʒvj. *Sal. Tartar.* ʒiij. Diger. per septimanam unam; deinde Destill. in Balneo Mariæ; Spiritui Destillato adde *Olea Chimica*, *Macis*, *Caryophyllor. Sem. Anisi*, quantum cum illo commode incorporari potest; ultimo infunde Croci, Castor. aa. ʒj. Dosis gut. xxx. in ullo vehiculo appropriato.

Sed si oriri videatur à *Sale Bilioso*, *Cardiaca* temperatoria cum *Acidis* Lenioribus usurpentur, ut *Spiritus Salis Dulc. Succus Citri*, *Lujulæ. Tinct. Corall.* &c. In Paroxysmo *Venæ-*

sectio etiam conducit, præcipue si adsit *Plethora*. Quamcunque autem agnoscat Causam, *Absorbentia* & *Bezoardica* exhiberi possent, ut *Bezoard. Mineral. Terra Sigillat. Margarit. Corall. Ocul. Cancror. Test. Ostreor.* &c.

Paroxysmo pedem referente purgatio levior & moderata locum obtinet, ut *Pill. Tartar. Ex tribus*, Vel,

℞ *Rhabarb.* ʒij. *Sal. Tartar.* ʒij. *Aq. Cinnamom.* ℥vj. fiat infusio pro unâ Dosi. Purgatione paractâ *Diaphoretica* leviora sæpe prosunt, ut

℞ *Laud. Londinens. Camphor. aa. gr. ij. Bezoard. Mineral. gut. iv.* cum *Confection. Alkerm.* f. Bolus.

Si procedat à *Scorbuto*, *affectu Hypochondriaco* vel *Histerico*, *Cachexia*, *Atrophia*, aut similibus, promovenda est cura horum morborum, à quibus ipsa dependet.

In curando hoc Morbo Laudant Medici *Cor Suis*, *Bovis*, *Cervi*, &c. Externè suadent ut usurpentur *Cucurbitulæ*, *Sacculi*, *Unguenta*, *Fumigationes*, &c.

CAP.

CAP. XVI.

De Syncope, seu Leipothymia.

1. EST subita suppressio functionum Vitalium, orta à nimia fusione vel Coagulatione Sanguinis.

2. Si solummodo adsit virium jactura, cum *Vertigine* & strepitu in Capite, varii Colores Oculis repræsentati, labia, & Genæ pallidæ, sudores frigidi, & tantillum ægritudinis, dicitur *Eclypsis*; sed si adsit etiam Animæ Deliquium dicitur *Leipothymia*; & si præter omnia hæc *Symptomata* pulsus etiam & respiratio deficiant, dicitur *Syncope*, vel *Asphyxia*, & ægrotans pro tempore mortui speciem præ se fert.

3. *Deliquium Animi* oritur vel à penuria, suppressione, vel dissipatione Spirituum Animalium.

(1.) Penuria oriri potest à nimiâ Sanguinis Jacturâ, Diarrhœâ, alimenti defectu, &c.

(2.) Suppressio ab ingratâ aliqua visione, aut odore; vel ab affecti-

bus Animi, ut terrore, amore, &c.

(3.) Diffipatio, à veneno, febri peſtilentiali, extremo labore, &c.

4. *Leipothymia* in fæminis *Hyſterico affectu* obnoxiis, vel quæ à *Phlebotomia*, ingrato odore, viſione aliquâ inimicâ, &c. provenit, non multum metuenda eſt : Sed ſi *paroxyſmus* diu perſiſtat cum reſpirationis & pulſûs defectu, vel ſi crebrò recurrat, & ægrotans *Phthiſi* obnoxius ſit, mors fores pulſat; & ſi *tremor* & *Convulſiones* adſint, omnis ſalutis ſpes deplorata eſt.

5. *Therapeia. Cardiaca* Animi deliquio appropriata, ſunt illa quæ vel Spiritus volatilizant, quando Acidum coagulans prædominatur ; vel quæ eoſdem reſtaurant & concentrant, quando exhauſti & diſſipati, & irregulariter in Cor & arterias explo-duntur. Primi generis *Cardiaca* ſunt Volatilia Salina Alkalia, adjuncta Sulphureo Aromaticis, (i. e) *Salibus Volatilibus Oleoſis*, quorum Catalogum ſuperiore Capite recenſuimus; Vel.

℞ *Aq. Cinnamom.* ℥iv. *Spir. Sal. Armoniac. gut. xxx. Ol. Cinnamom. & Succin. aa. gut. ij. Syr. Caryophyllor.* ℥ſs. *Miſc.* Hiſce adde *Aq. Bor-*

ra-

ragin. Meliſ. vel Roſar. prout neceſſitas & occaſio poſtulat.

Sed ſi *Leipothymia* à febribus, &c. proveniat, Acida Volatilia, (i. e.) *Spirit. formicarum, & Sulphureo-ſpirituoſa* adjuncta *Acidis* præferenda ſunt; ut. *Spirit. Sal. Dulc. Sulphur. Nitri*, &c. Vel,

℞ *Aq. Meliſſ. Cinnamom. aa.* ℥ij. *Confectio Alkerm.* ʒj *Syr. Corall.* ℥j. Miſce f. Julapium. Hiſce adde *ſuccum citri, aurantiorum, Lujulæ*, & ſimilia, quando nempe Deliquium provenit à nimia diſſolutione Sanguinis; ſemper tamen ratio habenda eſt Morbi à quo provenit Deliquium.

Externe irroretur facies aquâ frigida; & *Spiritus Salis Armoniaci* fortiſſimus naribus admoveatur, &c.

CAP.

CAP. XVII.

De Inappetentia & Nauſea, ſeu Cibi Faſtidio.

1. *Inappetentia* & *Nauſea* eſt depravata ventriculi fermentatio.

2. *Cauſa* (plerumque) eſt vel bilis præternaturalis vel viſciditas pituitoſa in plicis ventriculi latitans, vel admixta ejus proprio fermento; vel denique vitium ineſt Liquori glanduloſo fermentationi adaptato.

Cauſæ Accidentales forent, vel abuſus ſex rerum non Naturalium, Morbi alii prægreſſi (veluti febres, à quibus Sanguis depravatur, &c.) vel defectus fermenti vitalis: Et quandoque etiam oritur ex conſenſu aliarum partium, ut Cerebri, Uteri, &c. Vel ex ullo accidente quod Spiritus Animales exagitat.

3. Si in Initio Morbi contingat, res non adeo periculi plena eſt, ac ſi in declinatione; ſi Chronicorum Morborum conſortium ambiat, in deterius vergit; & pejus ſe habet in pueris

pueris quam in adultis.

4. Pro *Curatione*; primò Emeticum levius conducit (ad illud eliminandum quod fermentum vitiat) & deinde si quid biliosum in Culpa sit, Stomachica unà cum Acidis temperatioribus conveniunt; ex. gra.

℞ *Spir. Salis Dulc. Essent. Menth. Absinth. Elixir. Proprietat. Paracels. aa.* ʒj. *Aq. Cinnamom.* ℔j *Misce. Dosis* ʒʃs sæpius. Vel,

℞ *Tinctur. Nucis Moschat. Piperis aa.* ʒj. *Spir. Sal.* ℈j. *M.* Dosis gut. xxx. *Absinthium & Semina Carminativa* addantur Cerevisiæ Ordinariæ, quæ pro omnibus vehiculis inservire potest.

Sed si Acidum viscidum, dolorem gravativum in ventriculo producat, *Absorbentia & Volatilia Aromatica* locum obtinent, ut,

℞ *Ocul. cancror. Corall. aa.* ʒʃs. *Ol. Stillatit. Aurantior. Menth. aa. gut. iij.* Misce. Vel,

℞ *Spirit. Sassaphras, Limon. aa. part.* 1. *Infund. Myrrh. Aloes, Croci, aa. quant. sufficit*: Elixiris hujus decantati singulis guttis xxx. adde *Olei Cinnamom. gut. ij* pro unâ Dosi.

Purgatio levior etiam conducit ad reliquias

reliquias (si quæ sint) Evacuandas ut *Electuar. Diaprun. Sylvii Cholagogum. Pill. Aleophang. Stomach.* &c.

Immodicus usus dulcium & pinguium sedulo vitetur; hæc fermentum Stomachi pervertunt, sicut & omnia Sulphura durioris indolis, Nitra Lixivialia, &c. Opium fermentum obtundit & hebetat. Motus etiam nimius vitandus est, nam Humores quiescentes excitat, unde Spiritus irregulariter functiones suas obeunt; idem etiam dicatur de affectibus Animi.

Sed quandoquidem Inappetentia plerumque sit Symptoma alterius cujusdam morbi, præcipua Cura habenda est illius morbi cui Ortum suum debet.

CAP.

CAP. XVIII.

De Appetitu Nimio.

1. EST insatiabile comedendi Desiderium, Ortum à fermento ventriculi, vel nimiâ quantitate aucto, vel nimiâ Acrimonia prædito.

2. Quandoque nullus adest vomitus, & tum dicitur *Bulimos*; plerumque tamen vomitus succedit & sæpissime etiam dejectiones, quo in Casu dicitur *Kunorexia*.

3. Autumo Causam deducendam esse à succo è Glandulis ventriculi & Æsophagi exudante, nimiâ mole abundante, vel nimis Acri & Acido; licet & *succus* pancreaticus & saliva ejusdem vitii Correa sint; etiam nimium Cibi Acris & remediorum ejusdem Naturæ Assumptum famem hanc producit.

4. Si non usque adeo extrema sit hæc fames, & si Plæthorica constitutio adsit, patientes exinde pinguescunt; sed maxima pars hominum, hoc

hoc affectu percitorum, Macrescunt, & nisi præsentem ferant opem, in Cachexiam, Phthisin, &c. præcipitantur.

5. *Therapeia.* Omnia Acida & Acria procul exulent, & pinguia & Oleosa quæ Acrimoniam obtundunt in usum vocentur. Absorbentia hîc sine dubio conducunt, sicut & omnia Salia Alkalia fixa & Volatilia; perimunt enim & temperant Naturam Acidorum Corrodentium: Hisce junge opiata.

1. ℞ *Cretæ, Boli veri, Cinnamom. aa.* ʒj. *Ol. Menthæ Sem. Anisi aa. gut. x. Theriac. venet. Antiqu.* ʒiij. Misce. Dosis ʒj. in Aq. Cinnamom. Vel.

2. ℞ *Sal. Volat Oleos. gut. xv. Laudan. Liquid. gut. x. Ol. Amygd. Dulc.* ℥ʃs. pro unâ Dosi. Vel,

3. ℞ *Antimon. Diaphoret. Corall. præparat. aa.* ʒij. *Laudan. Londinens.* ℈ʃs. *Ol. Cinnamom. gut. x.* Misce. Dosis ℈ij. in Vino Malag.

Laudant Medici jusculum Pingue, Gelatinas, Vitella Ovorum in Vino Meraciori exhibita.

Veteres & nonnulli etiam ex recentioribus Medicis suadent evacuationem instituendam esse per vomitum

&

& fecessum; Sylvius & Deckerus hanc sententiam rejiciunt, nos tamen novimus vomitum curam hujus morbi perfeciſſe.

CAP XIX.

De Dolore Ventriculi, ejusque Symptomatis; Ructibus, Cholera, Inflammatione, &c.

1. EST sensatio Dolorosa in parte affecta, orta à Corrodente quâdam Acrimonia, Continuum solvente.

2. Dicitur *Cardialgia* quando superius Ventriculi orificium afficit, & *Dolor Ventriculi* quando Pylorum afficit.

3. *Signa Cardialgiæ* sunt Dolores Acres, summi & exquisiti, circa foveam Ventriculi, quos quandoque comitantur Vomitus, Vertigo, Leipothymia, Convulsiones, &c.

Si aliam Ventriculi partem afficiat, vel Pylorum, Colicam imitatur cum dolore quidem Acerbissimo, sed sine Symptomatis illis Horrendis: Plerumque tamen Vomitum pro-

producit, Ardorem Ventriculi, ructus flatulentos, ſtrepitus in inteſtinis excitant, ut & Ventriculi diſtentionem, &c.

4. *Cauſa* eſt ſolutio continui ab Acido aliquo Mucoſo, bile Volatili, & Vaporibus Acrioribus, Cauſticis, Deleteriis, & Malignis Salibus (ut in peſte) Lumbricis, Nimiâ Ingurgitatione ciborum acrium, Venenis, & aliis Heterogeneitate partium dotatis; quæ omnia adeo Divellunt & diſtrahunt fibras Nervoſas, ut Spiritus Animales extra ordinem cogantur, & furibundos ineant Motus; inde oriuntur graviſſimi illi Dolores qui variè Ægrotos diſcruciant pro Natura Cauſæ peccantis; quæ ſi ſit Mucilago ulla Viſcida & Acido Commixta, & ſi occurrat portio aliqua Bilis Volatilis, exinde formatur fermentum flatuoſum, quod cum in Duodeno majorem acquirat quantitatem (ubi nempe duo ſucci ſibi invicem occurrunt) omnes ſupergreditur fines, ſeipſum in inteſtina, Hypocondria, Ventriculum, &c. quaquaverſum propellens; unde procedunt illa Ventris tormina, inteſtinorum ſtrepitus; & ubi ejus Curſui obex ponitur, etiam in-

intumescentia. Quod etiam particulis suis acutioribus fibras nervosas vellicat, unde sequitur Spasmodica Contractio Ventriculi & intestinorum, ex quâ Contenta Necessario ejiciuntur: Et prout hæc Salia sunt magis vel minus Caustica eo Augetur vel Diminuitur morbi malignitas; & aliquando non solum subsequuntur vehementes Evacuationes, sed & inflammationes, Abscessus, Ulcera, Gangræna, immo & nonnunquam *ipsa* mors horum vestigia premit.

5. Hic morbus est de acutorum genere, & periculo plenus; & prout Symptomata magis aut minus vehementer urgeant, ita ferendum est Judicium. Si severissimi torqueant dolores, unà cum sudoribus frigidis, Animi Deliquio, & Convulsionibus, mors metuenda est; & si adsint febris Maligna, Dysenteria, &c. Omnis fere labitur spes; sed si adsit singultus, de morte adventante non amplius Dubitandum est. Sed si dolores non usque adeo urgeant, Symptomata mitescant, & Evacuationes minus vehementes sint, vel si solummodo à flatibus procedant; minus est periculi.

In

In Constitutione Sanâ & Athleticâ, Cardialgia, ructus, & vomitus Critici, sine magno dolore aut noxa fiunt.

6. *Therapeia.* Motus violentiores, vel Corporis, vel Animi in hoc morbo suspiciuntur, hostem enim è latebris excitant; & nosmet ipsi saepissime experti sumus, quod frigus externum, si in ullam Corporis partem penetraverit, praecipue si *Abdomen*, *Pectus* vel *Pedes* corripuerit, *Cardialgiam* excitavit; & in hoc casu Bolus sequens mirè efficax evasit.

℞ *Bezoard. Mineral. gr. xv. Ol. Destill. Menthæ, Cari, Cinnamomi, aa. gut. ij. Laudan. Londinens. gr. ij. cum Conserv. flor. Borrag.* f. Bolus.

Absorbentia quidem adjuncta *Stomachicis* & *Carminativis*, (& si dolor valde urgeat, & vehementia adsint Symptomata) etiam *Opiatis* benè praeparatis, maximè prosunt: Sed si oriatur ex assumptione ullius, v. gr. veneni, &c. & nauseam, & vomitum creet, *Emetica* leviora primo exhibenda sunt.

1. ℞ *Aq. Cinnamon. Menthæ aa.* ℥j. *Syr. Limon.* ℥ss. *Laudan. Liquid. gut* x. Misc. Vel,

2. ℞ *Sal. Absinth.* ℥ss. *Ol. Cinnamom.*

mom. Menth. aa. gut. ij. Syr. Citr. ℥ſ. Miſc.

Si *Cholera* adſit & bilis majore impetu ſurſùm quàm deorſùm evacuationem attentet, *Enemata Emollientia* conducunt, ut & *Cholagoga* & *Laxantia*. Ex. gr.

1. ℞ *Caſſi. recenter Extract.* ℥iij. *Senn. Rhabarb. pulveriſ. aa.* ʒij. *Ol. Stillatit. Menth. Macis aa. gut. ij. Laud. Liquid gr. j.* Miſce.

Si ſuſpicio adſit malignitatis adde *Alexipharmaca*.

2. ℞ *Theriac. Venet.* ℥j. *Sal. Volat. C.C. gr. vj. Ol. Chymic. Caryophyll. Aneth. aa. gut. iij.* Miſc.

Si adſit inflammatio, & æger Athletico Corpore gaudeat prodeſt Sanguinem detrahere; non autem Catharſis aut Vomitus promovenda ſine maximâ cautelâ *Abſorbentia* in hoc affectu conveniunt, ſed *Salina Urinoſa* præcellunt, & ſi dolor valde urgeat addantur *Anodyna*. Si *Cardialgia* à flatibus procedat *Cathartico* aliquod *Carminativum* & *Enema* ad tranſitum liberiorem promovendum opem ſine dubio ferent.

Externè *Salia Volatilia Oleoſa* pro fomentationibus utiliter uſurpantur, & in *Cardialgia Spir. Roriſmarin.* quo

foveatur Ventriculus præsens affert levamen.

CAP. XX.

De Singultu.

1. EST morbus Ventriculi, & *Causa* est quodcunque orificium superius Ventriculi inquietare valet, adeo ut *Diaphragma* etiam afficiatur; quod probabiliter provenire posset à flatulenta aliqua materia ibidem inclusa, vel à viscida & tenaci materiâ orificio Ventriculi impactâ & adhærenti, nervos tenuiores irritante, unde & *Diaphragma* ex consensu afficitur: Et inde oritur motus hic Convulsivus: Hæc autem materia peccans vel in ipso Ventriculo generatur, vel ex pravâ Sanguinis Diathesi ab aliis partibus accersitur, ut in *Febribus Maliginis*, *Dysenteriis*, &c.

2. Si *Singultus* procedat à vulnere ullius partis nobilis & principalis, vel si vehementes evacuationes vel malignum quemdam morbum subsequatur, maxime periculosus est; sed si levior sit, facile curatur ex Spiritus Cohibitione, Pudore, aut improvisa qualibet passione Animi.

3.

3. Si malignitatis particeps non fit, inchoetur Cura *Vomitoriis* levioribus & *Catharticis*, nisi debilitas virium prohibeat: Sed in omni Casu *Absorbentia* & *Antispasmodica* conferunt.

℞ *Cinnabar. Nativ. Corall. C. C. aa.* ʒs. *Castor.* ℈j. *Ol. Stillat. Caryophyll. Aneth. aa. gut. iv.* Misc. Dosis ℈j.

Si à flatibus producatur Semina Carminativa addantur.

℞ *Aq. Cari* ℥ij. *Essent. Aneth. Castor. aa.* ʒs. Misc. *Semen. Anisi.* constanter in ore manducatum multum laudatur. Sed si Singultus vehementer urgeat,) à quâcunque procedat causa) *Opiata* bene præparata & cum judicio exhibita sunt sine pari. Si malignitas adsit, addantur *Alexipharmaca.*

℞ *Margarit. Bezoard. Mineral. aa.* ℈j. *Ossis de Corde Cervi, Pulver. è Chelis aa.* ʒs. *Laud. Londinens.* gr. iij. *Misc.* Dosis ℈j.

Externe Emplastra & Unguenta ex *Antispasmodicis*, *Stomachicis*, *Carminativis*, &c. Ventriculo applicata prosunt; quorum mixtura & applicatio pro causæ exigentia dirigenda est. His adde *Salia Volatilia Oleo-*

sa, *Cucurbitulæ*, *Ligaturæ*, *Frictiones*, & c. valde prædicantur.

CAP. XXI.

De Fluxu Alvi.

1. EST Alvi fluxus, quo nimiâ cum frequentiâ & copiâ humores varii per alvum evacuantur.

2. Si materia excreta sit cibus indigestus dicitur *Lienteria*; si semifermentatus sit, Crudus, & cinerea cei Coloris, vel albescens instar Chyli, dicitur *Cœliaca* (apud quosdam Medicos audit nomine *fluxus alvi Chylosi*) sed si excrementa satis digesta & fermentata fuerint, sed liquida vel aquea, dicitur *Diarrhœa*, in quâ si excreta flava sint Bilis peccat, si pituitosa & viscida serum in culpa est, sed si nigra & discolorata sint acidum occurrit.

3. *Causa Lienteriæ* est aliquid fermentum Ventriculi obtundens, & etiam fibras ejusdem irritans, unde contenta sua infermentata & festinanter nimis propellit. *Cœliaca* oritur ex obstructione vasorum lacteorum